

رابطه بین پنج عامل بزرگ شخصیت NEO - R و رضایت زناشویی

افسانه سرمدی^{۱۸۸} - حسین داوودی^{۱۸۹} - ذبیح پیرانی^{۱۹۰} - ابراهیم گیوکی^{۱۹۱}

چکیده

پژوهش حاضر با عنوان بررسی رابطه ی بین پنج عامل بزرگ شخصیت و رضایت زناشویی، درصدد بررسی این سوال بود که آیا بین پنج عامل بزرگ شخصیت NEO-R و رضایت زناشویی رابطه ی معناداری وجود دارد؟ روش پژوهش، روش همبستگی و جامعه ی آماری پژوهش زوج های بین ۲۰ تا ۴۵ سال شهرستان خمین در سال ۱۳۸۵ می باشد. نمونه ی آماری شامل ۷۰ زوج بود که به روش نمونه گیری تصادفی چند مرحله ای انتخاب گردید. نتایج پژوهش نشان داد که بین عامل روان رنجورخویی و رضایت زناشویی رابطه ی معنادار و معکوس وجود دارد. همچنین بین عامل وظیفه شناسی و رضایت زناشویی رابطه ی معنادار و نیز بین متغیر سن و رضایت زناشویی رابطه ی معنادار و معکوسی وجود دارد. اما بین عوامل گشودگی - خوشایندی و برونگرایی با رضایت زناشویی رابطه ی معناداری وجود ندارد.

بیان مسأله

از آن جایی که حیات هر کس و هر چیزی مستلزم داشتن هدف و جهت است، بدون داشتن هدف، زندگی معنا نخواهد داشت. هدف های دراز مدت در زندگی، کانون وجود آدمی را تشکیل می دهد و در بسیاری از موارد همین هدف ها می تواند شخصیت سالم را از شخصیت بیمار متمایز کند.

سلامت خانواده در گرو تداوم و سلامت رابطه بین زن و شوهر می باشد و رابطه زناشویی هسته مرکزی نظام خانواده است. اختلال در سیستم کارکرد خانواده به منزله تهدیدی جدی برای تعالی آن محسوب می شود. رضایت فرد از رابطه زناشویی به منزله رضایت وی از خانواده محسوب می شود به طوری که اولسون^{۱۹۲}، پارسونز^{۱۹۳} و ریتزر^{۱۹۴} (۱۹۹۰) عقیده

۳۱- مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمین

۳۲- عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمین

۳۳- عضو هیأت علمی واحد اراک

۳۴- عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمین

دارند که سه زمینه کلی رضامندی زناشویی که با هم تداخل دارند و وابسته به هم هستند عبارتند از: رضایت فرد از ازدواج، رضایت از زندگی خانوادگی، رضایت از زندگی به طور کلی. که رضایت زناشویی در درون رضایت از خانواده جا گرفته، که آن هم بوسیله رضایت از زندگی به طور کلی در بر گرفته شده است.

روابط صمیمی با دیگران شاید درگیر کننده ترین تجارب زندگی باشد. داشتن روابط مناسب با دوستان، والدین و فرزندان برای همه بسیار حائز اهمیت است. اکثر مردم داشتن روابط خوب با دیگران را برای خوشحالی خویش تقریباً از هر چیز دیگری ضروری تر می دانند. تحقیقات تجربی نیز این موضوع را ثابت کرده اند. از جمله این تحقیقات می توان به نتایج پژوهش کمپل^۸، کارنوس^۹ و رادجرز^{۱۰} اشاره کرد. آنها این مساله را که چه موضوعاتی برای زوجین اهمیت بیشتری دارد، مورد بررسی قرار دادند، برای بیشتر آزمودنی ها، داشتن دوستان خوب، روابط گرم و صمیمی و احساس خوشبختی بیش از پیشرفت های مالی و حرفه ای اهمیت داشت (فراست، ۱۳۷۹).

کسلر^{۱۱} (۱۹۹۰) در پژوهشی در مورد رابطه بین سلامت روانی و داشتن شخصیت سالم و رضامندی زناشویی، نشان داد که بین رضایت از زندگی زناشویی و سلامت روانی رابطه مستقیم وجود دارد و فشارهای زناشویی با آسیب های روانی، ویژگی های شخصیتی و بیماریهای جسمی ارتباط مستقیم دارد.

استفن وایت و کریس هیچر (۱۹۹۰) در پژوهشی نشان دادند که شباهت های اخلاقی و شخصیتی زن و شوهر بر موفقیت ازدواج آنها نقش تعیین کننده دارد. میزان طلاق در زوج های شبیه به هم، کمتر مشاهده می شود. (قراچه داغی، ۱۳۸۰)

جان هالند^{۱۲} در طبقه بندی خود، شخصیت افراد را در یکی از شش تیپ شخصیتی: واقع گرا، جستجوگر، هنری، متهور، اجتماعی و قراردادی طبقه بندی می کند و عقیده دارد که یکی از شش نوع ویژگی شخصیتی نسبت به سایر انواع غلبه بیشتری دارد. به نظر هالند هر کدام از انواع شخصیت در انتخاب همسر به مواردی نیاز دارند که موافق و سازگار با خصوصیات آنها باشد.

در ازدواج هایی که رضامندی در آن وجود دارد منجر به تشکیل خانواده بالنده می شود که سبتر خصوصیات این خانواده ها را چنین توصیف می کند: در یک خانواده رضامند و بالنده انسان اصالت مثبت و علاقه را لمس می کند. اعضای خانواده به راحتی به همدیگر ابراز علاقه نموده و همچنین به دقت به حرفهای هم گوش می دهند. لذا احساس اهمیت و ارزش می کنند. حرکات بدن ملیح و حالت چهره ها آرمیده است. هر کس دیگری را همانگونه که هست می پذیرد (بیرشک، ۱۳۷۳). رضایت یک حالت هیجانی است که با رسیدن به هدف پدید می آید (پورافکاری، ۱۳۷۳).

سلیمانیان به نقل از الیس (۱۹۸۹) می نویسد: طرق مختلفی برای تعریف رضایت زناشویی وجود دارد. هاکینز رضایت زناشویی را یک خصوصیت فردی زن یا شوهر تلقی می کند که نگرشی مثبت و لذت بخش است که زن و شوهر از جنبه های مختلف روابط زناشویی خود دارند و نارضایتی زناشویی در واقع نگرش منفی و ناخوشایندی از جنبه های مختلف روابط زناشویی است (سلیمانیان، ۱۳۷۳).

مالاچ پینتر^۳ (۱۹۹۰) به نقل از لونسون^۴ (۱۹۹۴)، معتقد است که رضایت زناشویی با گذشت زمان رو به کاهش می رود. مطالعات مختلف نشان می دهد که در برخی از دوره های زندگی، رضایت زناشویی رو به کاهش می رود، به طور مثال بعد از تولد اولین فرزند، بعد از سن بلوغ فرزندان، بعد از ترک فرزندان از منزل (فراست، ۱۳۸۱).

عوامل موثری بر رضامندی زناشویی موثر هستند مانند: میزان بخشش، سن، تحصیلات، سلامت روانی، صفات شخصیتی و غیره، شخصیت به مجموعه الگوهای معینی و نسبتاً ثابت از تفکر است که نحوه رفتار فرد را در موقعیت های مختلف مشخص می کند. دیدگاه های مختلف، صفات متعددی را برای شخصیت انسان در نظر گرفته اند. یکی از این دیدگاه ها، دیدگاه کاستا و مک کری است. آنها عقیده دارند که پنج عامل موثر در شکل گیری شخصیت عبارتند از: روان نژادگرایی، برونگرایی، گشودگی، دلپذیر بودن و وظیفه شناسی. پژوهش حاضر در صدد پاسخگویی به این سوال است که آیا بین پنج عامل شخصیتی و رضامندی زناشویی رابطه معناداری وجود دارد؟

فرضیه های پژوهش

- ۱- بین برون گرایی و رضایت زناشوئی رابطه معناداری وجود دارد.
- ۲- بین گشودگی و رضایت زناشوئی رابطه معناداری وجود دارد.
- ۳- بین خوشایندی و رضایت زناشوئی رابطه معناداری وجود دارد.
- ۴- بین وظیفه شناسی و رضایت زناشوئی رابطه معناداری وجود دارد.
- ۵- بین روان رنجورخویی و رضایت زناشوئی رابطه معناداری وجود دارد.

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر، روش همبستگی است، جامعه آماری شامل زوج های زیر ۴۵ سال شهرستان خمین در سال ۱۳۸۵ است. هر یک از آزمودنی ها بایستی دارای ۲۰ تا ۴۵ سال سن، ساکن در شهر خمین و حداقل سه سال از ازدواج آنها گذشته باشد. از جامعه آماری، به روش نمونه گیری چند مرحله ای ۷۰ زوج یا ۱۴۰ زن و مرد با دامنه سنی ۲۵ و میانگین سنی ۳۲/۹۲ انتخاب گردید. برای جمع آوری داده ها پرسشنامه رضایت زناشوئی انریچ و پرسشنامه شخصیتی کوتاه شده NEO (۶۰ سوالی) مورد استفاده قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی و ضریب همبستگی پیرسون و ضریب تعیین استفاده شد.

یافته های پژوهش

یافته های توصیفی

N = 140

جدول ۱: شاخص های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	روان	برونگرایی	گشودگی	خوشایندگی	وظیفه شناسی	رضایت
شاخص های آماری	رنجوری					زناشوئی
میانگین	۳۴/۳۲	۴۰/۱۳	۳۷/۵۶	۳۸/۵۴	۴۱/۶۳	۱۴۹/۴۹
انحراف استاندارد	۵/۳۸	۴/۸۴	۴/۱۷	۲/۶۹	۳/۷۵	۱۹/۳۳

یافته های استنباطی

فرضیه یکم: بین برونگرایی و رضایت زناشوئی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۲: نتایج حاصل از رابطه برونگرایی و رضایت زناشوئی آزمودنی ها

متغیر	رضایت زناشوئی
ضریب همبستگی	۰/۱۰۸
برونگرایی	۰/۰۵
تعداد	۱۴۰

با توجه به جدول ۲، ضریب همبستگی محاسبه شده بین رضایت زناشوئی و برونگرایی ۰/۱۰۸ با سطح معناداری ۰/۰۵ و

درجه آزادی از مقدار جدول (۰/۱۳۸) کوچکتر است. لذا بین دو متغیر رابطه معناداری وجود ندارد.

فرضیه دوم: بین گشودگی و رضایت زناشوئی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۳: نتایج حاصل از رابطه بین گشودگی و رضایت زناشوئی آزمودنی ها

متغیر	رضایت زناشوئی
ضریب همبستگی	۰/۱۸۶
گشودگی	۰/۰۵
تعداد	۱۴۰

جدول ۳ نشان می دهد که ضریب محاسبه شده بین دو متغیر (۰/۱۸۶) از مقدار جدول (۰/۱۷۴) بزرگتر می باشد.

بنابراین بین دو متغیر رابطه معناداری وجود دارد. محاسبه ضریب تعیین نشان می دهد که دو متغیر در ۳/۴ درصد، واریانس

مشترک دارند.

فرضیه سوم: بین خوشایندی و رضایت زناشوئی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۴. نتایج حاصل از رابطه بین خوشایندی و رضایت زناشوئی آزمودنی ها

رضایت زناشوئی	متغیر
۰/۱۸۵	ضریب همبستگی پیرسون
۰/۰۵	سطح معناداری
۱۴۰	تعداد

جدول ۴ نشان می دهد که ضریب محاسبه شده بین دو متغیر (۰/۱۸۵) از مقدار جدول (۰/۱۷۴) بزرگتر است. بنابراین

بین دو متغیر رابطه معناداری وجود دارد. محاسبه ضریب تعیین نشان می دهد که دو متغیر تنها در ۳/۴ درصد واریانس با هم

مشترکند و ۹۶/۶ درصد پراکندگی رضایت زناشوئی به عامل یا عواملی غیر از خوشایندی بر می گردد.

فرضیه چهارم: بین وظیفه شناسی و رضایت زناشوئی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۵. نتایج حاصل از رابطه بین وظیفه شناسی و رضایت زناشوئی آزمودنی ها

رضایت زناشوئی	متغیر
۰/۱۹۰	ضریب همبستگی پیرسون
۰/۰۵	سطح معناداری
۱۴۰	تعداد

جدول ۵ نشان می دهد که ضریب همبستگی محاسبه شده بین دو متغیر (۰/۱۹۰) از مقدار جدول (۰/۱۷۴) بزرگتر است.

بنابراین بین دو متغیر رابطه معناداری وجود دارد. ضریب تعیین محاسبه شده نشان می دهد که دو متغیر ۳/۶ درصد واریانس

مشترک دارند.

فرضیه پنجم: بین روان رنجوری و رضایت زناشوئی رابطه معناداری وجود دارد؟

جدول ۶. نتایج حاصل از رابطه بین روان رنجوری و رضایت زناشوئی آزمودنی ها

رضایت زناشوئی	متغیر
-۰/۱۸۳	ضریب همبستگی پیرسون
۰/۰۵	سطح معناداری
۱۴۰	تعداد

جدول ۶ نشان می دهد که بین دو متغیر رابطه منفی معناداری وجود دارد و ضریب محاسبه شده (۰/۱۸۳-) از مقدار

جدول (۰/۱۷۴) بزرگتر می باشد. محاسبه ضریب تعیین نشان می دهد که دو متغیر ۳/۳ درصد واریانس مشترک دارند

بحث و نتیجه گیری

نتایج پژوهش نشان داد که بین عامل گشودگی، وظیفه شناسی، خوشایندی و روان رنجوری با رضایت زناشویی رابطه معناداری وجود دارد. این یافته با یافته های گلدبرگ (۱۹۹۰)، فریدمن (۱۹۹۳-۱۹۹۵)، دیگمن (۱۹۹۰)، دیکرز (۱۹۸۷)، جورم و پارکس (۱۹۹۲) همخوانی دارد. گلدبرگ در پژوهشی نشان داده افرادی که در وظیفه شناسی بالا هستند، به قابل اعتماد بودن، مسئول بودن و کارآمدن گرایش داشته اند. بررسی های طولی فریدمن نشان داد، افرادی که در کودکی نمره بالایی در وظیفه شناسی کسب می کنند نسبت به کسانی که نمره پایین تری کسب کرده اند از نظر جسمی سالمتر بوده، بیشتر عمر کرده و از زندگی خود راضی ترند. دیکرز در پژوهشی نشان داد، افرادی که در خوشایندی، و گشودگی و وظیفه شناسی نمره بالاتری کسب می کنند دارای حس همکاری کمک کننده، فداکار، سخت کوش و از خود گذشته اند و دارای کنترل شخصی و تعهد در ارتباط با سازگاری هنگام بروز مشکلات زناشویی هستند (شولتز به نقل از محمدی، ۱۳۷۸).

جورم و پارکس (۱۹۹۲) در پژوهشی نشان دادند که روان رنجوری جنبه ای از شخصیت است که ارتباط تنگاتنگی با سازگاری و زندگی زناشویی دارد و چنانچه این بعد از شخصیت بالا باشد در همه ی سنین شواهدی از عدم سازگاری دیده می شود.

منابع

آلن ل. ارس. (۱۳۸۲). روانشناسی شخصیت، ترجمه سیاوش جمالفر، تهران، نشر روان
اسماعیل فارسانی، بهمن. (۱۳۷۴). "بررسی ارتباط بین خویشتن پنداری و رضایت زناشویی" پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران، دانشگاه تربیت معلم

تایگر، پل و تایگر، باربارا. (۱۳۸۳)، تکنیک های شخصیت خوانی، مترجم مهدی قراچه داغی، تهران، نشر پیک بهار.
حق شناس، حسن. (۱۳۸۲) "هنجاریابی آزمون شخصیتی NEO، فرم تجدید نظر شده، تهران: فصل نامه ی اندیشه و رفتار،

سلیمانیان، علی اکبر(۱۳۷۳)" بررسی رابطه باورهای غیر منطقی و رضایت زناشویی " پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه تربیت معلم تهران.

شولتز، دی. شولتز: سیدنی، دان(۱۳۷۷). نظریه های شخصیت، مترجم سید یحیی محمدی، تهران، انتشارات رشد.

فراست، زهرا(۱۳۷۹)، مقایسه منبع کنترل و رضایت زناشویی، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه تربیت معلم

Godberg.LR(1990) an alterntive description of personality: the big five fartor structure. Journal of personality and social psychology 59. 1216-1229.

Kessler.s,s(1990) psychiatric genetic in D.A Hamburg K.brodie (Eds) American handbook of psychiatry.Vol.VI.New psychiatric Frontiers new York basic books.

Mc carea,R,R, casta, P,T,Ir(1985) openness to experience in R. pallard, etal(1998) the devebpmnt of family forgiveness scale. Journal of family therapy zo:95-109.